

tațea, dar pe scenă omul avea un extraordinar relief, o expresivitate dominantă. De la primele cuvinte, el prelua în mod firesc sarcina de a orienta inimile.

Tănase era în primul rând actor și doar la nevoie, sporadic și pentru scurt timp, interpret.

Pe măsură ce mitul îl obliga să răspundă așteptărilor, el își perfecționa personajul, evitând repetarea, stereotipia. Într-o singură privință, a rămas de la început egal cu sine, adică extraordinar: nimeni, pe scena teatrului de revistă, n-a știut, ca el, să speculeze latențele comice sau dramatice ale cuvântului, integrat în proză sau în vers. Tănase avea, desigur, o voce puternică, pe care la nevoie știa să o moduleze, o dicțiune impecabilă, care îi permitea să fie auzit și înțeles pînă la ultimele locuri din fundul sălii.

Mai presus de orice, el avea însă darul de a comunica, fără de care un actor nu poate fi mare. Dincolo de orice deosebire de profesie, de preocupare, de formație individuală, un curent străbătea sala, transformînd ropotele de aplauze în

C. Tănase, cu Mia Steriade, actriță la „Cărăbuș“

DOCUMENTAR

Un artist al poporului

Intr-un „loc unde nu se întimplă nimic“, Vasluiul anilor 1880, se naște, la 5 iulie, cel care avea să dea dimensiuni europene teatrului nostru de revistă. ● Din copilăria sa de haimana sănătoasă, Tănase va reține că „trăgea cortina“, în grădina Iacob, trupelor de turneu ale lui Buriencescu și I. D. Ionescu. ● Tinerețe nevoiașă. După gimnaziu, o vreme este învățător, apoi, sub arme, voluntar la „geniu“... ● Nasul și comicul innăscut au decis, în 1902, soarta celui fără lavalieră și

plete... Este admis la Conservatorul dramatic, de juriul unor celebrități: A. Davila, C. Nottara, Arisztizza Romanescu. La „dramă“ reușise Ion Manolescu. ● Plutonier și... student, Tănase absolvă, în 1905, clasa meșterului Nottara, cu texte de Caragiale și Molière. ● Cu greu își află stilul. În trupe efemere sau de durată (la Nicu Poenaru, Bărcănescu, Petre Liciu, Grigoriu), joacă toate genurile. Cel care creează celebrul tip, variantă sui-generis a lui „Mitică“, este prietenul său, actorul Cazimir Belcot. Din jurul anilor 1910 și pînă la moarte, personajul lui Tănase va fi același, „cu haine cenușii cadrilate, făcute pe talie, cu pantaloni strîmți, lavalieră, floare la butonieră, batistă de culoare vie, mult scoasă în afară, gambetă cenușie, baston de trestie“ (I. Massoff). ● În vremea pri-

mului război mondial, împreună cu George Enescu, colindă pînă și spitalele de exantematici. E ovaționat pretutindeni pentru cuplele sale patriotice. ● În martie 1919, închiriază în București, pe strada Academiei, locul unde fusese teatrul de vară „Ambasador“. Aici va construi celebra scenă de vară a „Cărăbușului“ (iarna, trupa va juca la „Eforie“ și va face turnee). ● La 2 iulie 1919, începe cariera fantastică a „Cărăbușului“. Să reținem, în primul rând, profilul de artist-cetățean al animatorului, care nu s-a sfiit să fie, în vremuri de aspră cenzură, mesagerul omului de pe stradă. În revista *Pînă cînd?*, spunea: „Toți se-njură prin jurnale / Păi, pînă cînd? / Jafuri, șperțuri, mușamale / Păi, pînă cînd? / Lupu cică hoț e Take / Take cică-i Mihalache / Mihalache ci-

aclamații. Tănase era, în fiecare seară, plebiscitat. El a devenit astfel megafo-
nul opiniei publice, al opiniei reale, ne-
mărturisite. Exponent al curajului sau al
lașității generalizate, publicul nu întârzie
să-l recunoască și să-l accepte. Tănase a
încetat repede să fie un simplu actor,
pentru a deveni o instituție națională.

Teatrul nostru de revistă, în forma lui
modernă, s-a născut odată cu apariția
lui Tănase.

Am asistat, copil fiind, la un spectacol
al revistei „Plici“, spectacol care plimba,
de-a lungul și de-a latul țării care încă
nu intrase în război, visul unirii tu-
turor românilor Mihai Viteazul, din ra-
mele, de epocă ale cunoscutului său por-
tret, rezolva în mod neîndoielnic, prin
glasul și prin figura lui Tănase, întreb-
area zilei: „*intrăm sau nu intrăm*“ ?

Ceva mai târziu ne sosea de la Iași, în
țara ocupată, cupletul aceluiași Tănase :
„Cărăruie, cărăruie / Care duci la Bucu-
rești...“.

Iar încă mai târziu, după Unirea din
1918. Compania „Cărăbuș“ dădea revistele
de mare montare în care muzica, baletul,
costumele lansau, rînd pe rînd, gloriile
artistice ale genului.

Tănase a căpătat atunci dreptul de a
nu mai osteni de la un cap la celălalt

al spectacolului ; avea, de obicei, o apa-
riție în fiecare dintre cele două „părți“,
dar, dincolo de dansuri, de penaje, de
tentantele nudității, publicul îl aștepta cu
nerăbdare pe el ! Tănase nu era numai
favoritul. El dovedea, în fiecare seară, că
era și cel mai bun. Multe vedete au ur-
cat și au coborît de pe scena „Cărăbu-
șului“, unele chiar de reală calitate, dar
instituția trăia prin Tănase. Lumea venea
și revenea pentru el. La casa de bilete,
pe lângă cumpărătorii obișnuiți, mai erau
și aceia care angajau, cu o săptămână
înainte. 20—30 de locuri ! „Știți, venim
cu nunta *tuma* de la Băneasa“).

Tănase făcea parte din protocolul obli-
gatoriu al oricărei festivități de la ma-
hala ; poporul anonim considera specta-
colul de la „Cărăbuș“ drept final firesc
la un botez, o nuntă, o aniversare.

Instinctul scenic al acestui om, lipsit de
cultură și de tradiție actricească, era fe-
nomenal. Dar nu din punct de vedere
strict artistic trebuie judecat *fenomenul*
Tănase. ci din perspectiva adeziunii ne-
condiționate a publicului, adeziune cum,
nici înainte, nici după el, nu a mai fost
alta, în lumea noastră de scenă.

N. CARANDINO

că-i Pake / Păi, pină
cînd ?“. Cetățeanul obidit
protesta în spectacolul *Ai,
n-ai, dai !* : „Biet românul
ca un ciine / Fuge, fuge
dup-o piine / Vai de mama
lui de trai / Ai... n-ai...
dai !“ / În anii curbelor de
sacrificiu și ai rușinoaselor
concesiuni, Tănase monolo-
ga : „Drumurile le-am vîndut ? /
Le-am vîndut ! / R.M.S.-ul l-am vîndut ? ! /
L-am vîndut ! / Telefonul
l-am vîndut / Și pe dracu’
l-am vîndut / Am vîndut
și-am revîndut / Tot ce-
aveam și ce-am avut /
Foarte bine ! S-a făcut ! /
Dar cu asta ce-am făcut ?“
Pe sute de scene din țară,
în turneele „Cărăbușului“,
aceste cuplete dădeau glas
eternului bun-simț popular
și revoltei omului cînstit.
Dealtfel, însuși Tănase
mărturisea, în 1935, la îm-
plinirea a trei decenii de
teatrul : „...am trăit ca un
om modest, din munca mea,
cînstit (...) Și, pe cît am

fost de modest ca om, pe
atît am fost de mîndru ca
român“. ● În teatrul său
se naște și muzica ușoară
românească, mai ales prin
Ion Vasilescu, Vasile Vasi-
lache și Gherase Dendri-
no ; la „Cărăbuș“ se vor
impune mari actori de re-
vistă — Natalița Paveles-
cu, Mia Apostolescu, Ma-
rilena Bodescu, Lizica Pe-
trescu, Țuchi Eremia, N.
Stroe, Vasile Vasilache, Al.
Giugaru, Nae Roman, Aurel
Munteanu, I. Antonescu-
Cărăbuș. ● În plină glo-
rie, în decembrie 1937, arde
sala „Eforie“, în timpul
spectacolului cu revista
Poftă bună la Tănase. Un
an mai târziu, edilii Capi-
talei impun demolarea gră-
dinii „Cărăbuș“, pentru ri-
dicarea unei clădiri admi-
nistrative. Se încheie o epocă
de aur a revistei... ●
Tănase va închiria, din
1939, sala Savoy și ciroul
Paladium. Publicul îl ur-
mează oriunde. ● Un act

de mare curaj civic : după
dictatul de la Viena (iz-
bucnișe războiului), Tănase
încheie un cuplet cu in-
cendiarele versuri : „Uite
care ne e idealul / Vrem
Ardealul ! / Scurt, precis
și răspicat / S-a tranșat !“.
Un gest comparabil cu pu-
blicarea fulminantului *Ba-
roane* al lui Arghezi ! ●
La sărbătorirea primului
întîi Mai liber, în 1945,
Tănase defilează, ca semn
al adeziunii la vremurile
de prefaceri. Mulțimea îl
acclamă. Era, într-adevăr, al
celor mulți, și dacă moartea
nu l-ar fi răpit la 29 au-
gust 1945, Constantin Tăna-
se primea cu siguranță, în
anii noștri, pentru arta sa
profund democrată, supre-
mul titlu de „Artist al Po-
porului“ (cum vor primi
colegii săi de generație Ion
Manolescu, Maria Filotti,
Vladimir Maximilian, Gh.
Storin).

Ionuț NICULESCU